

66-0

73

3000

66-0
73

A. KRONENBERGS

SPRUNGUMUIŽĀ

GADA TIR GU

A.K.

1   ✕   9   ✕   3   ✕   8

VALTERA UN RAPAS A/5 APGĀDS

L $\frac{66-0}{73}$
4 $\frac{66-0}{73}$

22

A. Kronenbergs

L
A

Sprunguļmuižā gada tirgus

Autora teksts un ilustrācijas

Rīgā, 1938

Valtera un Rapas a/s apgāds

L-
B-

L. V. B.
№ ..... 355637 ✓

0309054850

Litogrāfiska spiestuve
P. Pils un A. Kaufmanis
Rīga, Skolas ielā 29.
Tel. 32456.

Sprunguļmuižas tirdzinieki.

Nav vēl gaisma uzaususi,
Kad uz Sprunguļmuižas pusi
Tirdzinieki pilnā sparā
Plūst kā ūdens pavasarā.
Bet kad drusku gaišāks tiek,
Tad ir rokas jāsaliek.
Tad tik īsti dabū just,
Kā tur čum un kā tur kust.

Jau no paša agrā rīta
Visa sēta pārpildīta;
Aploks pilns un pilna pļava,
Laidarā pat vietas nava,
Bet pa šauro ganu ceļu
Nāk vēl divi duči peļu.

Kas gan tikai nav tai barā!
Zaķu vien, ja skaits krīt svarā,
Būs varbūt tur pār par simtu;
Rukšu tēvs ar savu dzimtu,
Lācis pats ar savu Madi,
Vilks un visi viņa radi.

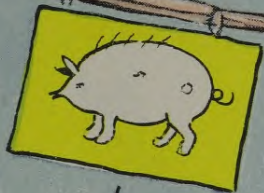
Raibā kaza, āzis Miks,
Lapsas kūmiņš, vārdā Čiks,
Resnais āpsis, auns un aita . . .
Bet to mazo — to bez skaita.

Dažiem, tā gan vairāk veciem,
Ir kāds nesamais pār pleciem;
Jaunie staigā gluži bešā —
Galvas gaisā, rokas ķešā.

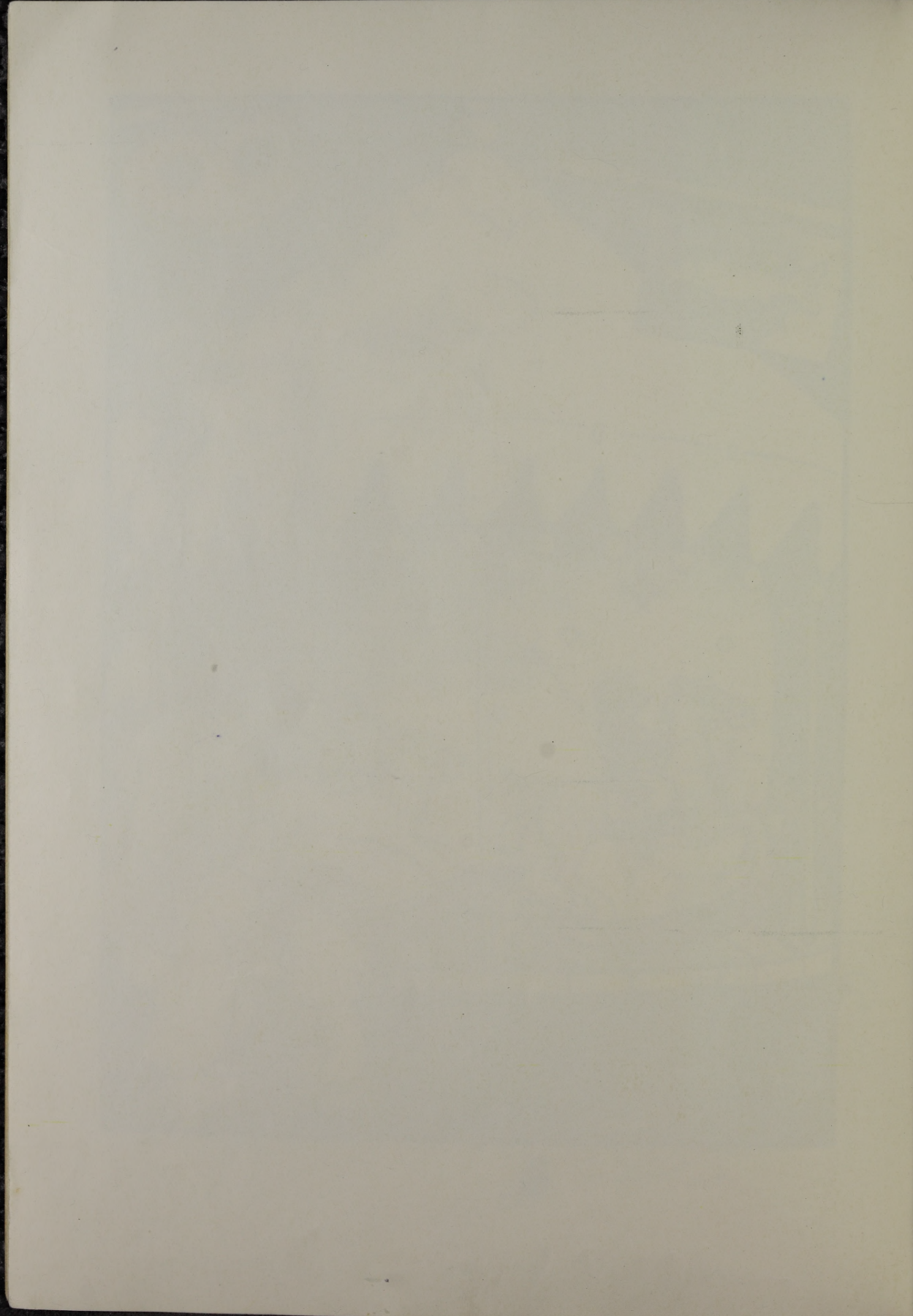

Silta teja

A. K.

Cik tā mīksta, cik tā salda,
Ne jau kā uz otra galda.
Tikai kur viņš viņu rāvis,
Kam tie lopi, ko viņš kāvis? —
Pats ar lopkopību tas
Taču nenodarbojas.

Suķim rāceņi, pa nakti
Sprungulmuižas laukā rakti.
Bet vai tas var viņu kavēt
Tos bez mēra teikt un slavēt? —
Cik tie sulīgi un saldi!
Ēd un tikai mēli valdi.

Āzim atkal gurķi sāļi,
Rutki, kāposti un kāļi,
Bet ja prasa, kur tos racis,
Viņš tik pamirkšķina acis. —
Kas te tirgū varot spēt
Kuram katram atbildēt.

Tālāk žurkas garām astēm
Rikojas ap smagām kastēm,
Kurās pilsētnieku preces —
Ziepes, tabaka un sveces,
Kuras, teiksim labāk klusi,
Iegūtas pa tumšo pusi.

Ezis.

Ezis arī gluži bešā,
Nav ne vērdiņa tam ķešā.
Bet vai viņš par to te ies
Vaidēt kā un sūkstīties? —
Viņš pēc skata diezgan niecīgs,
Tomēr bezbēdīgs un priecīgs,
Apbrūņojies savām dūdām,
Iet gar tīrgus preču būdām.

Bet kolīdz viņš spēlēt taisas,
Viens un otrs vaļā raisas,
Ko ar savām spējām vājām
Viņš šē maisoties pa kājām.

Vilks, kad lūdz viņš desas riņķi,
Vienkārši to sauc par sliņķi.
Ruksis, kad tam prasa veģi,
Tikai vicina ar ķeģi.
Viņš lūk — tā tas vienreiz esot, —
Tādas skaņas nepanesot.
Tikai lācis iedod rausi —
Vai nu badā nomirt ļausi.

Ezis, rausi iebaudījis,
Paliek priecīgāks kā bijis,
Jo, kā zināms, tādām brālim
Vairāk nevajag kā cālim.
Un kad satiek resno āpsi,
Uzsauc: „Kaimiņ, kur tu kāpsi?“
Āpsis neatbild ne nieku,
Tikai ežulim par prieku
Iedod vecu vara grasi.
Griežas tas kā rats ap asi,
Sauc, pie zemes sizdams kāju:
„Es par bēdu nebēdāju!“
Un tūlīt pie vilka būdas —
Ne lai spēlētu tur dūdas —
„Domā, es bez naudas esu?“
Teic viņš vilkam, pirkdams desu.

Pārnovada zaķis Spricis.

Pārnovada zaķis Spricis,
Pirmo reizi tirgū ticis,
Varen lielīgs savā garā
Grozās tirdzinieku barā.
Lai vai ko tam priekšā liktu,
Visu atrod viņš par sliktu:
Tas par sausu, tas par cietu,
Ko šim rādot tādu lietu!

Bet kad tas pa savai modei
Noticis līdz lāča bodei,
Pelt sāk arī lāča preci:
„Ko gan iedomājies, veci,
Kas tev tās par piparkūkām,
Tās tik vajag atdot cūkām.“
Lācis, būdams gados vecīgs,
Arī paliek tā kā ecīgs.

„Ko tu,“ sauc viņš, „mīlo Jānīt,
Sāc te manu preci gānīt?!“
Un uz pēdām tam par sodu
Uzmauc galvā medus podu.
Nu tik sākas bēdu lietas.

Zaķis netiek vairs no vietas,
Nevar pateikt vairs ne vārda —
Pārāk slapja viņam bārda. —
Bet kad šķidrums tam pa seju
Strauji slidēt sāk uz leju,
Bērni apstāj to kā mušas,
Brangu ēsmu saodušas.
Cits ar ķepu, cits ar mēli,
Cits ar dzeltenmaizes šķēli
Steidzas uzķert dārgo vielu,
Kas no zaķa plūst pa ielu.
Sprīča tēvs, kam vārds ir Matīss,
Skries ko nagi nes un skatīs,
Kas tur kliegz un brēc tik traki:
„Sprīci, Sprīci, beidzot saki:
Kas tur notiek, ko tur daras,
Vai tur kaujas kāds, vai baras?“
Bet kad redz viņš savu dēlu
Tā kā vaskā lietu tēlu,
Tur starp bērniem viņpus lauka,
Skries to atbrīvot no trauka.
Steigšus ved viņš to uz leju
Mazgāt augumu un seju.
Tur nu tīrot to viņš sacīs:
„Nelec lieliem vīriem acīs,
Nekasies pie otra sētas,
Tikodams pēc slavas lētas“.

Mazais Miķis.

Peļu tēvs ar saviem bērniem,
Ne jau šāgada, bet pērnem,
Iedams satiek draugu labu —
Mājas peli Skribu-Skrabu.

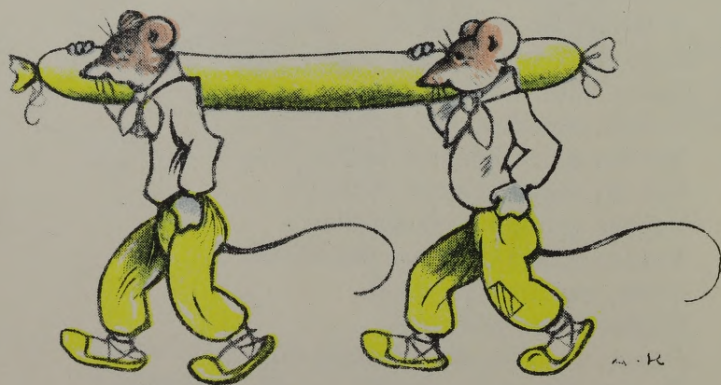

Ja jau draugs, tad jāpstājas,
Jāapprasas, kā nu klājas,
Kā pa mājām labi ejot,
Vai tur kaķi bieži skrejot?

— Tā jau Skribim klātos jauki —
Kaķi palikuši tauki,
Guļot, labi paēduši,
Caurām dienām tā kā zuši.
Viņu dēļ šis, ja tik tikot,
Varot pat vai balles rīkot.
Tik ar slazdiem esot slikti,
Tie pa visām malām likti.
Saimnieks sācis mantu žēlot,
Šīm ne drusku neatvēlot.
Un par to, ko pelēm grauzt,
Nedomājot galvu lauzt.
Ja jau tā uz priekšu ejot,
Cita mītne jāmeklējot.
Kamēr tie tā spriež, cik grūt
Tagad ir par peli būt,
Un ka nebūtu par sliktu,
Ja šie kaķu kārtā tiktu,
Bērni, apnikuši gaidīt,
Sāk ap tirgus būdām skraidīt.
Tikām skraida, kamēr Miķis,
Kuram jau pa laikam niķis
Apmest tā uz savu roku
Vienam pašam kādu loku,
Aizklīdis uz zaķa telti,
Kurā viss gandrīz par velti.
Katra lieta, ko tik prasi,
Vairāk nemaksā par grasi.
Vai tas gaisā laižams pūķis,
Vai no māla veidots rūķis,
Vai tas grabulīts no skārda,
Vai tas nieks, kam nav pat vārda.
Zaķis, redzot tādu brāli,
Piedāvā tam koka cāli,
Prasa: „Cik tu, jaunskungs, dosi
Te par šito zelta zosi?“
Miķis stāv un acis bola,
Ko lai viņš par cāli sola?

Tad nu zaķis sāk ar rungām
Rībināt pa vara bungām.
Dzirdot tādas skaņas cietas,
Miķis salecās uz vietas.
Sacērt asti un tad sāk
Laisties lapās, ko tik māc.
Kad nu beidzot vecie abi
Pārsprieduši visu labi,
Sāk pa godam atvadīties,
Tad tiem tiešām ir ko būties ...
Tēte skatas: „Ak tu piķis!
Kur tad atkal mazais Miķis?“
Pazudis tas gaišā dienā
Tā kā adatiņa sienā.
Tad nu vecie — ko tur gaidīt,
Iesāk kā bez galvas skraidīt.
Prasa vienam, otram, trešam,
Prasa draugam, prasa svešam,
Vai nav redzēts zēns, pēc skata
Tievs un sīks kā kniepadata.

Vairums viņiem atteic īsi:
Kur tik sīku pamanīsi!
Tad jau, kā pie darba smalkā,
Jāņem liekas acis talkā.“
Beidzot norunā, ko bīties, —
Ies pie lāča apprasīties.
— Lācis, peles uzklausījis,
Teic, ka bērns te esot bijis,
Panaškojis un tad klusi
Aizzadziens uz kaķa pusi.
„Ja jau tā, tad nav vairs labi,“
Saka peļu tēvs uz Skrabi,
„Tad vairs nevar mirkli kavēt
— Kaķi nemēdz ilgi gavēt.
Jāskrien, kamēr nav par vēlu,
Glābt no viņa nagiem dēlu.
Jāsauc seskis, kam te vara,
Lai tas nāk un šo ko dara.“
Seskis tūdaļ klāt kā likts,
Uzsauc kaķim varen pikts:
„Kur tu liki mazo Miku?“
Kaķis brīnas: „Kur es liku? —
Kas tad es tev, dienīn manu,
Te par tādu peļu ganu? —
Ej vien tālāk savu ceļu,
Nav te it nekādu peļu.
Es ar Rīgas kaķiem rados,
Kas man uzbruks, tam tie sados!“
Seskis tomēr neatstājas,
Kas par to, ka kaķis rājas.
Ja tas nepareizi darot,
Viņš tad taču vēlāk varot
Braukt, ja tikai vēloties,

Rīgas radiem žēloties.
Kamēr šie tā abi baras,
Ielaidušies runās garās,
Peļu tēvs ar Skribu Skrabi
Arī nestāv mierā abi.
Pirmais saka: „Ko nu pūt:
Kur tas bērns var citur būt?“
Otrs: „Vai jel zināt drīkst,
Kas tev tur tai kešā pīkst?“
Kakis redz, ka nu ir slikti,
Bet tad šņāc ne-visai dikti:
„Ko tu, vilks lai tevi rauj,
Te kā galvā jucis blauj?“
Un tad visiem dzirdot saka:
„Redziet, cik tā pele traka:
Man te vecie kauli čīkst,
Viņa domā, — Miķis pīkst. . .“
Tomēr nelīdz vīram niķi,
Seskis izvelk mazo Miķi,
Kas, pa kaķa kešu smacis,
Tagad priecīgs slauka acis.
Bet nu kaķim slikti iet,
Seskis viņu saņem ciet.
Un kā bērnu laupītāju
Ved uz muižas tiesas māju.
Tiesa tūdaļ notur sēdi
Un uz pēdām veco blēdi,
Neskatot uz augstiem radiem,
Notiesā ar pieciem gadiem.
Liek tam aukstās telpās salt,
Dzīrnas griezt un pupas malt.

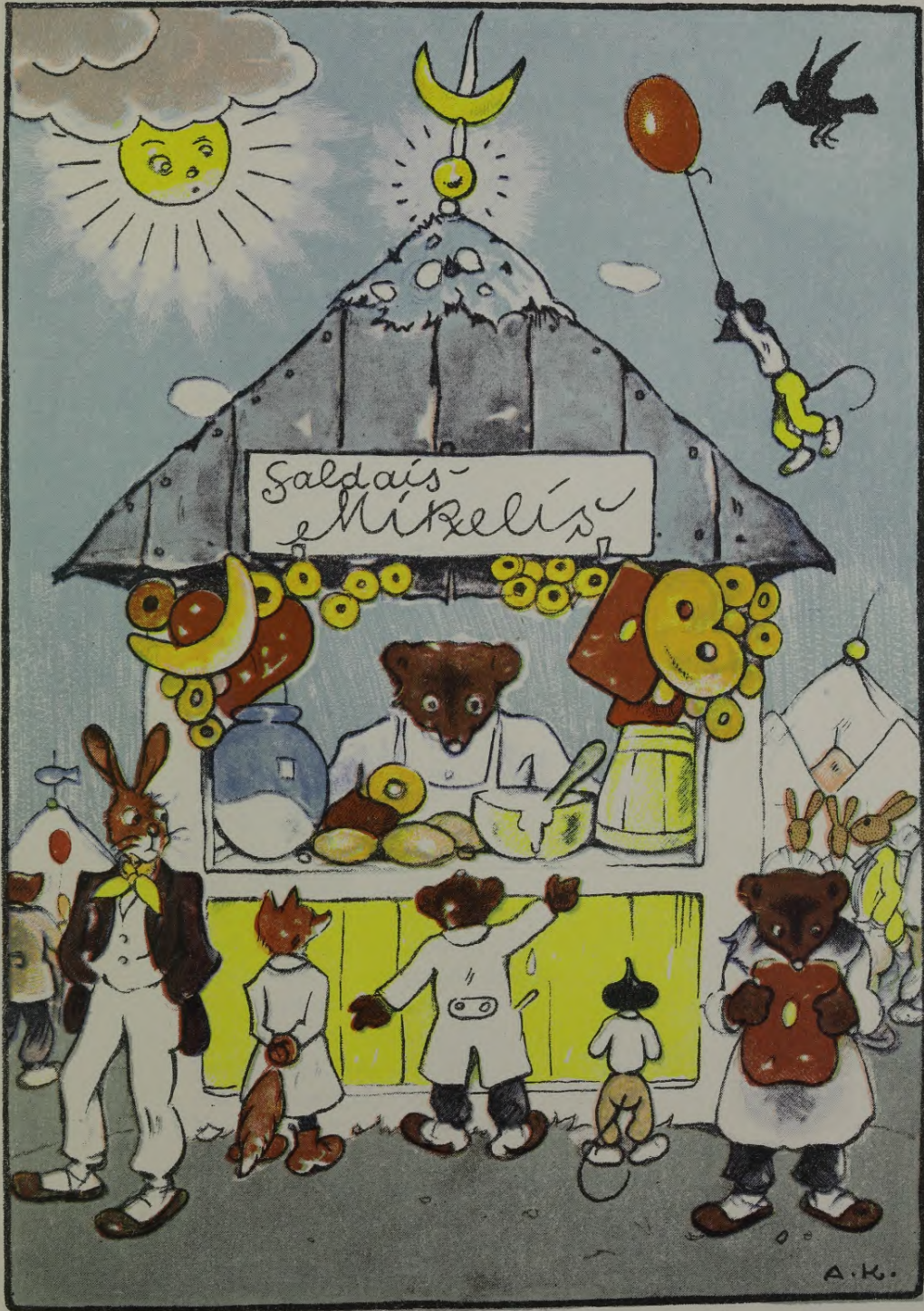
Bet kas notiek nu ar Miki? —
Māte viņam iedod pliķi,
Kamēr tēvs uz ātru roku
Nopērk prāvu piparkūku.

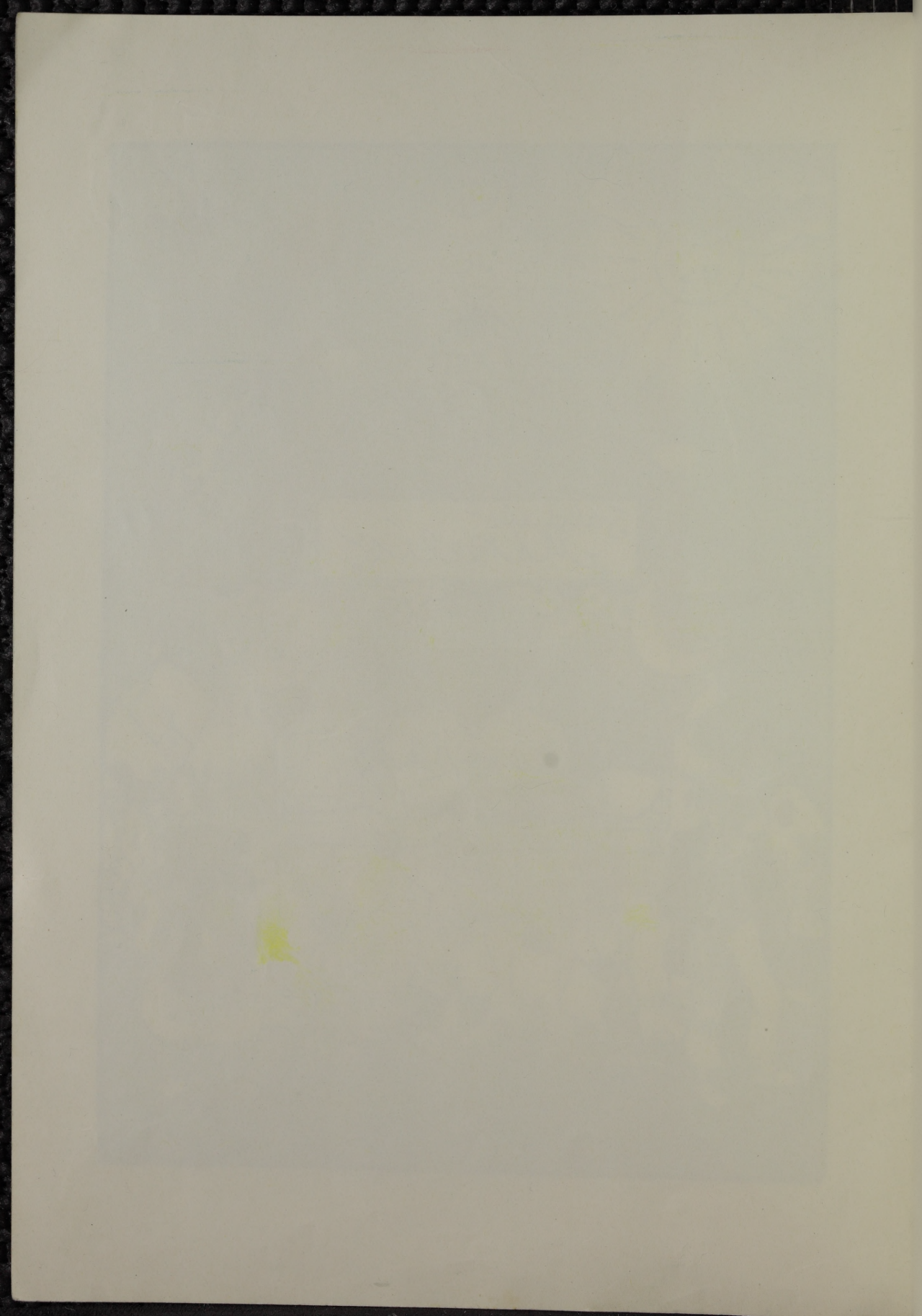
*

Zaķu kauja.

Nav vēl te ar kaķi galā,
Kad jau tirgus otrā malā
Atkal tāda kņada sākas,
Ka vai ausis aizbāzt nākas.
Divi zaķi — tā kā nagos —
Pēkšņi sagājuši ragos.
Sit viens otram tie ar maisu
Tā, ka spalvas put pa gaisu.
Bet par ko tad viņi ārdas,
Tur viens otram pretī spārdas?
Tik par to — kur tādiem prāts —
Kuram garāks pīpes kāts . . .

Citi, redzot savus biedrus
Tā pa niekam lejot sviedrus,
Pūlas izšķirt tos ar labu.
Bet kas pazīst zaķu dabu,
Redz, ka runāšana lieka,
Un tik skrien pēc kārtībnieka.
Seskis tūdaļ arī klāt,
Sāk šos abus pratināt.
Kā tas strīdus īsti sācies,
Kurš kā pirmais virsū mācies?
Kurš ar kuru ķepu sitis,
Kurš gar zemi pirmais kritis? —
Kā nu sācies? — vārds pēc vārda,
Pirmam sāk jau trīcēt bārda;
Otrais dreb kā braukdams ratos,
Kamēr abi atkal matos.
Seskis nevar tikt pie prāta,
Kā nu var dēļ pīpes kāta
Sacelt visu tirgu kājās,
Lai tak plēšas pašu mājās! . .
Bet kad sāk par to viņš skaisties,
Zaķi taisas lapās laisties.
Tomēr seskis viens un divi
Noķer tos kā kaķis zivi
Un, kaut gan tam nākas grūti,
Aizved tos uz cūku kūti.
Un lai viņi neaizskrietu,
Durvis aizsprosto ar mietu.
Lai nu pasēž, kārtu spalvas,
Kamēr atdziest karstās galvas.
Kad nu abi zaķi krātā,
Nenāk vairs nevienam prātā
Taisīt atkal kādas jukas.
Katrs bīstas dabūt sukas,
Katrs tagad zin un prot
Arī otram godu dot.
Ne vairs uztrauc citiem prātus,
Mērodami pīpju kātus;
Ne vairs kādu aiztiek darbiem,
Ne vairs svaidas vārdiem skarbiem.
Bet par to pie vecās akas
Notiek lietas diezgan trakas.

Vecā kurmja brīnumzāles.

Kurmīš — ej nu gudrs tieci —
Tā viņš nezīn pat, kas pieci,
Bet te tirgū, te viņš māc
Strādāt tā, ka nauda nāk.
Viņam priekšā krūka prāva,
Kurā tīrā purva rāva.
Te, viņš saka, tiekot pārdots
Ūdens, paša pūsts un vārdots.
Spējas viņam pasakainas,
Dziedējot tas visas vainas.
Veselību neaizkarot,
Jauns un vecs to lietot varot.
Kad nu viņš tā balsī skalā
Laiž par savām zālēm valā,
Sāks viens otrs ausīties,
Pienāk tuvāk klausīties.
Vai tad tirgū daudz ir tādu,
Kuriem vainu nav nekādu? —
Vilks, kam vārds ir Šņiku Šņaka,
Tā par sevi citiem saka:
Tā viņš diezgan labi justos,
Nebūtu tik sāpes krustos.
Vajadzētu, ko var zināt,
Šim tās zāles izmēģināt. . .
Āpsim dūša tāda sāja,
Estgriba pavisam vāja,
Zaķim nedienas ar ķepu,
Kaza mocoties ar klepu.
Bet kad atnāk vecā aita,
Viņai nelaimju bez skaita.
Sāp tai galva, sāp tai kājas,
Sirds turpat vai pukstēt stājas.
Kurmīš raujas sviedriem vaigā,
Katram teikdams balsī maigā,
Ka ar savām zālēm varot
Viņš pret visām vainām karot.

Un pie tam ikkatram ņemas
Teikt, cik zālēm cenas zemas.
Viņš par diezgan prāvu tasi
Vairāk neprasot par grasi.
Tas, kas nevar maksāt naudā,
Tas lai atlīdzinot graudā.
Pelū tēvs pret pievakaru
Ierodas ar bērnu baru.
Viens no puikām kliedz kā kaujams,
Zobs tam esot laukā raujams.
— Nu, pret zobu sāpēm ar'
Kurmja ūdens līdzēt var.
Lai tik, cik vien stipri spējot,
Zēnam vaigu ierīvējot.
Tad, pie malas citus grūzdams,
Atskrien ruksis elsdams, pūzdams.
Viņam vaina nav nekāda,
Tikai brīžiem niezot āda.

„Ja tās zāles der pret kašķi,
Dod,“ viņš saka, „pilnu blašķi.“
Kurmīšs, uzklausījis cūku,
Paskatas uz savu krūku . . .
Krūka ir turpat jau tukša,
Neiznāk tur vairs priekš rukša.
Bet kad ruksis vaidēt sāk,
Ko lai viņš nu darīt māk,
Kurmīšs teic pēc brīža laba:
„Ei un pakasies pie staba,
Kad pie tā tu būsi skāries,
Viss var būt, tā vaina pāries.“
Un tad prāto, kā nu būt,
Kur vēl jaunas zāles gūt.
Bet te arī seskis klāt,
Sāk to rāt un pratināt.
— Ko viņš kļiedzis te un blāvis.
Kur viņš tādas zāles rāvis,
Kurā grāvī viņas smēlis,
Kas šo te par ārstu cēlis?
Lai tik taisoties kā tiekot,
Līdz par karstu nepaliekot.
Kas nu ir no brīnumārsta?! —
Tas tik stāv un muti vārsta,

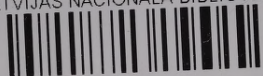
Nevar pateikt vairs ne vārda, —
Trīc tam kājas, trīc tam bārda.
Un kad seskis ļauj tam iet,
Dakters saiņo mantas ciet.
Žigli prom pa ceļu iedams,
Soļo viņš pie sevis smiedams.
Kas var aizliegt kurmim smiet,
Ja tik labi tirgū iet,
Ja par ārstēšanu savu
Ieguvis viņš tādu kravu.
Maiss tam pakalā un priekšā,
Bet tais abos maisos iekšā
Daždažādas labas lietas:
Maize, gaļa, desas cietas,
Sauja nesamaltu graudu
Un pie sāniem maks ar naudu.
Vairums taču soļo bešā.
Retam vairs kāds grasis ķešā.
Viss, kas kuram bijis makā,
Izsicis kā ūdens akā.
Ezim nav pat gabals maizes.
Bet par to nav arī raizes,
Kā ar viņu tikt uz mājām.
Vieglu sirdi, vieglām kājām
Čāpo viņš pa greizo stigu
Pukstēdams uz savu mīgu.
Un kā parasts, labā omā,
Viņš par savām gaitām domā.
Tā jau viņam labi gājis,
Būtu tikai iedomājis
Pārnest saviem mājiniekiem
Jel kaut ko no tirgus priekiem.
Ko viņš bērniem labu sacīs,
Kā nu skatīsies tiem acīs,
Kā viņš viņus projām raidīs,
Kad tie savu daļu gaidīs?
Šovakar jau reize trešā,
Kad viņš pārnāk mājā bešā.

Un no sievas ar tam tiks.
Tā jau mierā nepaliks.
Tā jau, kā tas viņas garā,
Rūks kā pērkons pavasarā.
Ezis domā, ko nu sākt,
Sāk to tā kā bailes mākt.
Un jo tuvāk tiek pie mājas,
Jo tam gausāk kustas kājas.
Beigās noteic: „Vēlns lai rauj,
Vai nu klie dz, vai brēc, vai bļauj,
Ko tur bēdās, ko tur bīsies!“
Ja jau bērni virsū plīsies,
Viņš tak varēs visiem rīt
Ko par tirgu pastāstīt.
Kā tur gājis, kā tur bijis,
Ko viens otram izdarijis.
Vai tad kāds šo baltu dien'
Dzīvo tik no maizes vien?
Vārds, ja to tik pateikt prot,
Var pat medu atvietot.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309057850

309

Litografiska spiestuve
R. Pils un A. Kaufmanis
Rīga, Skolas iela 29
Tāl. 92456

9. DEC. 1938